СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 87. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 15. квітня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 87. Jersey City, N. J., Tuesday, April 15, 1930. THREE CENTS.

ВЕЛИКОДНА ПИСАНКА — РІДНІЙ ШКОЛІ.

ГУВЕР ОБОРОНЯЄ НОМІНАЦІЮ ПАРКЕРА

ПІДЧЕРКУЄ, ЩО „КОНТРАКТ ЖОВТОЇ СОБАКИ" ТУТ НІ ПРИ ЧОМУ.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті наспіває завзята боротьба за номінацію судді Паркера на члена Найвисшого Суду Злучених Держав.

Поступова частина републиканської партії та деякі демократи пішли за протестом робітничих юній проти сеї номінації. Прозидент Гувер знова не думає відступати від своєї номінації, але видав публичну заяву, в котрій обороняє номінацію Паркера. Він пояснює, що в своїм судовім рішенню, за яке його тепер критикує Американська Федерація Праці, суддя Паркер не обороняв „контракту жовтої собаки", бо сього питання се рішення зовсім не дотикало; хоч рішення судді було проти робітничої юнії, але воно було видане згідно з духом американського закона, а до сього суддя був обовязаний на основі своєї судейської присяги.

Боротьба за номінацію вирине в сенаті відай уже в понеділок.

БОРОТЬБА ЗА СТАНОВИЩЕ СЕНАТОРА ПЕНСИЛВЕНІЇ.

ПИТСБУРҐ, Па. — Боротьба за становище федерального сенатора стейту Пенсилвенії не втихає, але що далі, то більше розпалюється.

Сенатор Ґронді не хоче признати Дейвиса, секретаря праці, кандидатом републиканської партії, але постановив видати хочби й пів міліона долярів, щоби дістати номінацію републиканської партії. За нього має стояти секретар скарбу Мелон, один з найбогатших людей у Злучених Державах.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ ЖІНОК ПРОТИ ПРОГИБІЦІЙНОГО ЗАКОНА.

НЮ ЙОРК. — Що часи, коли жінки були всі за прогибіцію, минули безповоротно, видно було з величезного віча, яке урядили ріжні антипрогибіційні організації в неділю вечером у величезній салі Карнеґі.

На віче зявилося коло півтори тисячі осіб, переважно жінок. Промовляли Джеймс Бек з Пенсилвенії та конгресменка Флоренс Кан. Бесідники називали прогибіцію повною невдачею та жерелом злочину, безправства й бунтарства.

Віче ухвалило домагатися народнього голосовання над зміною прогибіційного закона.

СТОЛІТНЯ ЖІНКА ПОКАЗУЄ НА НЕДОСТАЧІ ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ.

ВАЛА, ВАЛА, Вашинґтон. — Енумератори перепису надибали нині ще одну сто-літну людину. Є нею Ненсі Петерсон що вродилася 1830 року на фармі в Огайо. Мимо свого віку вона ще ніколи не була записана в переписі населення.

У богато місцях населення підносить недбальство енумераторів. Уряд каже, що се є випливом поспіху; уряд думає, чи не порадно було би продовжити термін перепису на другий місяць.

ВРАТУВАВ СВОЇХ СИНІВ КОШТОМ ВЛАСНОГО ЖИТТЯ.

ШИКАҐО. — Ернест Дін, 37-літний мешканець Мейвуда, попав на залізниче перехрестя в Бродвю, західнім передмістю Шикаґа, саме в хвилі, коли на тор наїздив поїзд. Саме в тій хвилі його авто задержалося й не хотіло рушити. Можливо теж, що побачивши наближаючийся поїзд, Дін стратив притомність і задержав авто на торі. Коли він опритомнів, уже було запізно втікати. Дін бачив, що автови тут зпід поїзду не втекти. Коли він буде пробувати рушити автомобіль, загине самий і його три сини, що виїхали з ним на прогульку. Не довго думаючи, Дін постановив зужити короткий час на ратунок своїх дітей. Він копнув ногою двері і витрутив своїх двох синів з авта. В хвилі, коли батько схопив свого третього сина, поїзд уже був на них. Останнім висиленнем батько викинув і сього сина. Але вже було запізно. Поїзд вдарив об автомобіль, розніс його на куски та розбив батька на смерть. Але наймолодший синок дістав лише легкі покалічення і зістався при життю. Два инші хлопці вийшли ціло.

СТУДЕНТСЬКИЙ СТРАЙК.

ГАРРОГЕЙТ, Тенесі. — Коли заряд місцевого Памяткового Лінколнового університету віддалив чотирох професорів, велике число студентів запротестувало проти сього та перестало ходити на виклади.

Університетський заряд замісць уступити студентам, затвердив віддалення професорів та приказав арештувати двох студентів, котрих він посуджує за те, що вони своєю агітацією довели до страйку.

ОБЖАЛОВУЄ ЕПИСКОПІВ ЗА ПОЛІТИЧНУ ГРУ.

ВАШИНҐТОН. — Ремберт Смит, пастор місцевої Першої Методиської Церкви, виступив з публичною заявою, що на найближчій конференції сеї церкви, яка відбудеться в літі, він виступить з публичним обжалованнем проти чотирох епископів сеї церкви за надуживання церкви для політичних цілей.

Під політичними цілями проповідник розуміє президіяльні вибори, а саме попиранне вибору републиканського кандидата, теперішнього президента Гувера.

СТАРИЙ КРАЙ ДО БРАТІВ ЗА МОРЕМ!

КОЖДИЙ СИН УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ — ДЕ ВІН НЕ ЖИВ БИ — МУСИТЬ СОБІ УСВІДОМИТИ, ЩО ВСЯ СИЛА НАШОЇ НАЦІЇ, ВСЯ ЇЇ БУДУЧНІСТЬ ЛЕЖИТЬ У СТАРОМУ КРАЮ. БО ТАМ КОРІНЬ НАРОДУ. БО ТАМ ЗЕМЛЯ ОБИЛЬНО ЗРОШЕНА КРОВЮ ГЕРОЙСЬКИХ ПРЕДКІВ. БО ТАМ РІДНА ПОЧВА СТВОРИЛА МІЦЬ ВЛАСНОЇ КУЛЬТУРИ.

ПІДСТАВОЮ ДОБРОБУТУ, ПОСТУПУ И ВОЛІ — ЦЕ РІДНА ОСВІТА. А ВОНА ЗАКРИТА ПЕРЕД УКРАЇНСЬКОЮ ДИТИНОЮ. СКРИВАЮТЬ ЇЇ ТІ, ЩО ЗАСІЛИ НА НАШИХ ЗЕМЛЯХ. В ІМЯ СВОЇХ ІНТЕРЕСІВ.

ХОЧБИ З ЯКИМ ТРУДОМ, ХОЧБИ ЯКИМИ ЖЕРВАМИ, ХОЧБИ ЯКИМ ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ — МУСИМО ЗДОБУТИ ПРАВА НА РІДНУ ОСВІТУ ДЛЯ НАШОЇ МОЛОДІ. ПІД ГРОЗОЮ, ЩО НАЦІЯ ПЕРЕВЕДЕТЬСЯ, ЩО ЛЮДСТВО ВТРАТИТЬ БОГАЦТВА, ЯКІ ВИДАЄ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

І БОРЕТЬСЯ НАРІД З МАРЕВОМ ЗАГИБЕЛІ. ТОВАРИСТВО „РІДНУ ШКОЛУ" СТВОРИВ; БО 300.000 УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ УЧИТЬСЯ В ЧУЖІЙ ШКОЛІ.

А „РІДНА ШКОЛА" СВОЇ ШКОЛИ ТВОРИТЬ, УКРАЇНСЬКУ БІДНОТУ ДО НИХ ЗБИРАЄ, СВІДОМІСТЬ ЗАВДАНЬ І МЕТИ ВЛИВАЄ, ХАРАКТЕР — ВОЛЮ СКРІПЛЯЄ. ВАЖКО ЦЕ ПРИХОДИТЬ. БО В РІДНОМУ КРАЮ СЬОГОДНЯ „ЧОРНІЩЕ ЧОРНОЇ ЗЕМЛІ БЛУКАЮТЬ ЛЮДЕ". АЛЕЖ ЗА МОРЕМ ЖИВУТЬ НАШІ БРАТТЯ І СЕСТРИ, ЩО ДАВНО ЗАБУЛИ ЗА ТАКІ ЗЛИДНІ, В ЯКИХ МИ ТЕПЕР. ВОНИ-Ж НАШІ РІДНІ. ВОНИ ПАЛАЮТЬ ОХОТОЮ ПОМОГТИ РІДНІЙ НАЦІЇ, РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЕ ЗВЕТАЄМОСЯ ПО МИЛОСТИНЮ, БО ГОВОРИМО В ІМЕНИ НАЦІЇ. А НАЦІЯ — ВІД СВОЇХ ЧЛЕНІВ МОЖЕ ТІЛЬКИ СПОВНЕННЯ ОБОВЯЗКУ ВИМАГАТИ.

НЕХАЙ ЖЕ ВСЮДИ НАЙДЕТЬСЯ РУХЛИВА ОДИНИЦЯ И ОЖИВИТЬ ГАМІРНУ ФАБРИКУ ТА СПОКІЙНУ ФАРМУ БАЖАННЯМ СТАТИ В ДОПОМОГУ „РІДНІЙ ШКОЛІ". НЕХАЙ ВІДІБЄТЬСЯ ПРИХИЛЬНИМ ВІДГОМОНОМ НАШ ГОЛОС НА СТУДЕНІЙ ПІВНОЧІ, НА ТЕПЛОМУ ПІВДНІ И НАД УСІМИ ОКЕАНАМИ, КУДИ РОЗСИПАЛИСЯ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ. ВСЯ УКРАЇНА НЕХАЙ ОБЄДИНИТЬСЯ ДУМКОЮ: ДАТИ НЕГАЙНУ И ПОВАЖНУ ПОМІЧ УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ. ЗАХОВУЙМО ЗВИЧАЙ, ЩО „РІДНІЙ ШКОЛІ" З НАГОДИ СВЯТА ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО ВСІ УКРАЇНЦІ ДАР „НА ПИСАНКУ" СКЛАДАЮТЬ; БО ВОНИ ВОСКРЕСЕННЯ НАЦІЇ ПРАГНУТЬ.

НІ ВІДДАЛЬ, НІ ПАРТІЯ, НІ ВБОГІСТЬ НЕ МОЖУТЬ БУТИ ПЕРЕШКОДОЮ ТАМ, ДЕ РОЗХОДИТЬСЯ ПРО ЖИТТЯ І БУДУЧНІСТЬ НАЦІЇ. УСПІШНІСТЬ ЗАЛЕЖИТЬ НЕ ВІД ВЕЛИЧИНИ ДАТКУ, АЛЕ ВІД МАСОВОСТИ.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ",
ЛЬВІВ, РИНОК 10.

Львів, у квітні 1930.

Іля Кокорудз, голова;
Лев Ясінчук, начальник організації;
Мирон Коновалець, секретар.

НАПАД КОМУНІСТІВ НА РЕДАКЦІЮ „ЗА СВОБОДУ".

У Варшаві виходить російська ґазета „За Свободу", яка є сілю в оці комуністів. Дня 20. березня вечером варшавські комуністи напами на редакцію цеї ґазети, вибили вікна, закидали столи камінням і сполошили редакторів вистрілами з револьверів. У редакції були тоді присутні редактори: Фільософов, Шевченко і Скоропадський. Комуністи викрикаючи: „Геть „За Свободу"! „Бий їх"!, накинулись на редакторів, але побачивши, що на поміч редакторам ідуть члени адміністрації, комуністи повтікали, стріляючи для пострраху з револьверів. Напасники кричали й говорили по польськи й по російськи. Заки прийшла поліція, комуністи повтікали.

У МОСКВІ ВЖЕ ТІЛЬКИ 5 СКЛЕПІВ.

„Рабочая Москва" пише, що у Москві залишилось тільки 5 приватних склепів, а всі інші торговельні підприємства сколективізовані. Приватні торговлі мануфактурою зліквідовані зовсім.

ЗЛОДІЇ ОБІКРАЛИ ПОЛІЦІЮ.

Постерунок польської поліції в кошарах біля Ковля закупив цілу скриню скляних посудин на баль, який мав відбутися за кілька днів. Але підчас перевозу злодії стягнули скриню з посудиною з фіри й втікли. Другого дня поліція найшла вправді скриню, але... порожню. Злодіїв і досі не найдено.

10 РУБЛІВ МИТА ВІД 1. КІЛЬОГРАМА МАЦ.

Большевицький уряд обложив митом усі пересилки маців зза кордону для жидів в СССР. Ті, що приймають такі посилки, будуть мусіти платити 10 рублів від 1 кг., а крім того три рублі за митну ревізію.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ПОЛЬСЬКИХ КООПЕРАТИВНИХ БАНКАХ.

Недавно арештовано трох директорів „Ludowego Banku Spółdzielczego" і „Polskiego Banku Spółdzielczego" за обманства, яких допустилися згадані банки, займаючися передовсім продажю льосів долярових і премійових. Показалося іменно, що згадані банки мали аж 2,500 агентів, котрі занималися виключно продаванням льосів.

АРЕШТУВАЛИ КНЯЗЯ ЛЮБОМІРСЬКОГО.

З кінцем листопада м. р. арештовано у Львові при вул. Ягайлонській 17. нотованого обманця Ґутмана, що подавався за інжиніра. Той Ґутман після відсиджения кари в Цешині увійшов у взаємини з 28-літнім князем Томою Любомірським, що жив у свого брата Єронима у Варшаві при вул. Фредри ч. 10. Тома Любомірський втратив маєток і виставив богато векслів. Ґутман закупив за ті векслі в Катовицях богато вугля. Князь Любомірський натягнув заступника нотаря Маєра у Львові на 200 тисяч зол. готівкою та векслями. Любомірського арештували.

ЗГОРІЛО 120 ЛЮДЕЙ НА КОРАБЛІ.

На кораблі „Букараманґа" на ріці Магдалині (Болівія) вибухла пожежа нафти. Корабель згорів, а з ним 120 пасажирів із капітаном.

ПРОВАЛ „ВСПУЛЖИЦЯ".

У „Слові Польськім" з 11 березня находимо вістку, що в Сокільні, біля Теребовлі, посли з ББ влаштували віче, на яке прибуло околичне селянство, але лише для цього, щоби прогнати ніким непрошених опікунів з села. Цілковитий провал бебе-ських послів і гостра відправа, яку дістали на вічу від українського селянства, дає найкраще свідоцтво про „tęsknotę ukraińskiej mniejszości narodowej za zgodnem współżyciem".

НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Чеська влада відмовила зареєстрування статута „Т-ва підкарпатських українських студентів". Відмова мотивована тим, що законно існує на теріторії Чихословаччини назва „Русин" і „руський".

КРАДІЖ У ЦЕРКВІ НОТР-ДАМ.

На днях злодії закралися до церкви Нотр-Дам у Парижі й ограбили ріжні дорогоцінности. Шкоди виносять поважні суми.

СКІЛЬКИ Є РОСТИН?

Разом з грибами, грибками та бактеріями є їх на нашій землі 222 тисячі ріжних пород.

КОМУНІСТИ ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА РОБІТНИКІВ У ФАБРИКАХ

МОСКВА (СССР). — Опубліковано новий декрет вищої комуністичної влади про управління фабриками й заводами в Росії. По цьому декрету влада заводських робітничих комітетів та окремих комуністичних заводських орґанізацій, а також ріжних партійних і державних колективних контрольних орґанів, значно обмежується. Тепер більше права будуть мати директори заводів та инші адміністратори, яких призначатиметься на фабрики не в залежности від комуністично-партійної приналежности та заслужености перед партією, а відповідно до фахової підготовки й відповідности на певну посаду.

Отже комуністи починають усе більше звертатися до підтримання приватної ініціятиви та до протеґування її й фаху, а також до поширення й скріплення прав адміністративної влади на заводах. Згідно з новим декретом ніхто не може бути призначений на „спеціяльну роботу" без затвердження й згоди на це директора заводу. Цим значно обмежується право ріжних контрольних комісій, робітничо-селянської інспекції, а також обмежується право робітництва та комуністичних осередків на фабриках утворювати ріжні „ударні бриґади" для посилки на села для колективізації сільського господарства, чи на ріжні лісні промисли й т. п.

Нарешті большевики поволі приходять до того, що прийшов час, коли треба віддавати більше уваги економіці ніж політиканству, та фахови, а не партійности.

КРІВАВА ДЕМОНСТРАЦІЯ ІНВАЛІДІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Тут відбулася велика демонстрація інвалідів та вдів по поляглих на війні жовнірах. Демонстрація відбулася на знак протесту проти поголосок, що уряд рішив відобрати в них право безплатного переїзду залізницями. Великі натовпи демонстрантів, які приїхали до столиці на конґрес, направилися до королівського двірця. Поліція старалася припинити демонстрацію, що привело до крівавої сутички між ними. Війська, не зважаючи на те, що були обкидані камінями, трималися пасивно.

Влада заявляє, що нема поранених та вбитих. Але по чутках було ранених двацять демонстрантів, з яких двоє вмерло. Влада обвинувачує опозицийну ліберальну партію в тому, що вона підюдила інвалідів до демонстрації, пустивши між них неправдиву вигадку. У звязку з демонстрацією арештовано 28 осіб.

КІНЕЦЬ ПАНЦИРНИКАМ.

ЛОНДОН (Англія). — В колах морської конференції вважають, що потрійний морський договір положив кінець будові великих панцирників. Вже від 1922 року жадна держава не будує панцирників на 35,000 тон поемности. Кожен з таких панцирників вартує 40 міліонів долярів і фаховці вважають це непотрібною витратою, особливо тепер, коли взагалі розбудова фльот буде припинена трома величезними державами.

ВВАЖАЮТЬ ВЕЛИКИМ УСПІХОМ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Не вважаючи на те, що лондонська конференція скінчилася договорєм трох, а не пятьох держав, тут уважають великим успіхом її осягнення. Договір трох найбільших морських держав про обмеження розбудови їх фльот принесе їм біля одного міліярда долярів збереження державних коштів. Це значно облекшить фінансовий стан цих держав.

Крім того потрійна морська згода Америки, Японії й Англії, хоч і без участи Італії та Франції, також значно поліпшить міжнародні політичні взаємовідносини. Тому в колах Ліґи Націй вважають висліди роботи лондонської конференції великим успіхом.

АРЕЩТУВАЛИ КОМУНІСТІВ.

ЦАРГОРОД (Туреччина). — В Смирні арештовано вісім членів комуністичної партії за те, що вони розповсюднювали комуністичні відозви, закликаючи робітництво до демонстрації на 1-го травня.

АРЕШТУВАЛИ АМЕРИКАНСЬКУ КОМУНІСТКУ.

ВАРШАВА (Польща). — Місцева поліція арештувала американську комуністку Кляру Мерсел, коли вона сходила з автомобіля по приїзді до Варшави. Вона заявляє, що приїхала на відвідини своєї рідні в Польщі, але поліція говорить, що зі знайдених при ній документів видно, що вона приїхала в справах комуністичної партії.

У Варшаві вона мала стрінути Ковальську, уповноважену жіночої секції III-го інтернаціоналу, яка недавно приїхала з Москви. Останніми часами поліція взагалі переводить часті арешти комуністів, як це вона робить що року перед першим травнем.

УСУВАЮТЬ МИТНІ ПЕРЕШКОДИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Між Австрією та Німеччиною прийшло до порозуміння в справі зменшення мита на цілу низку ріжних виробів та краму, які перевозитимуться з однієї держави до другої. Це значно оживить торговлю між ними та подешивить багато товарів, якими ці держави обмінюються,

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранидею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІЗОЛЯЦІЇ.

Овен Д. Йонг закінчив свою промову на тему міжнародних відносин, яку виголосив зприводу 62-літних роковин істнування Каліфорнійського университету, тим, що світ не може любити Америки, бо вона надто багата.

Джордж Клемансо був тої самої думки, тільки підходить до того заключення з іншого боку. Саме тепер друкують остану книжку Клеманса, в якій він обговорює справу американського відокремлення. Старий „Тигр" задраснув здорово американську заграничну політику, а особливо атакує Америку за те, що вона відвернулася від Европи сейчас по світовій війні, себто в хвилі, коли Европа потребувала як найбільшої кооперації з Америкою. Клемансо відгрожується, що коли Америка стягатиме воєнні довги, то стягне на себе загальне негодовання, а коли попаде в нещастя, чи який воєнний конфлікт, то буде ізольованою, без приятелів.

Американець Овен Д. Йонг залишає політичний бік справи, а розбирає відносини Америки до Европи з економічного боку. Його заключення обіймають не тільки відносини Америки до Европи, але й до країв у инших частях світа. Европа служить йому тільки приміром, щоби доказати, що політика є добра у свій час і на своїм місці, але усіх справ і в кождім часі політикою полагодити не можна. Політика обсаднла приміром Надренію і наложила на Німеччину 132,-000,000,000 золотих марок титулом воєнного відшкодовання. А економія, як говорив Йонг, звела ту суму до 36,000,-000,000 марок. Політика довела до того, що за одну золоту марку платили один біліон паперових марок, а економія завела солідну золоту валюту, усунувши цілковито інфляцію. Політика держала німецькі области як запоруку заплати воєнного відшкодовання, а економія заключила репараційний договір, здаючися вповні на німецьке слово.

З того виходить, що в міжнародніх відносинах не можна завжди поводити себе тільки політичним зглядом. А це важно знати Америці, бо вона стягає з Европи 60% усіх міліардових репараційних зобовязань. А коли треба звертати на увагу на економічні зглядн, тоді не треба відмовлятися від конечної в економічних справах загальної кооперації.

Йонг каже, що світ поступає в тому напрямі, щоби кождому було добре. Так не буде, щоби в Америці було добре жити, а деінде погано. Або всюди буде так добре як в Америці, або в Америці буде так зле, як по інших краях. І тому не можливо відмежувати себе від світа ні політично ні економічно. Цілові барієри нічого не поможуть. Добробут звязаний з кооперацією Америки з иншими державами, а не з її ізоляцією.

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ДОГОВІР ТОРГОВЕЛЬНИЙ І ЙОГО НАСЛІДКИ

(Оригінальний допис до „Свободи").

II.

Торговельний договір Польщі з Німеччиною — це рівночасно великий удар і для большевицької політики. Ще до недавна стояли і Німеччина і Радянський Союз на тім становищи, що „вороги наших ворогів є нашими союзниками". Від часу семилітньої війни (1756—1763) через часи великої француської революції та на протязі воєн наполеонських тревала та приязнь межи Прусами і Росією, а великий політик німецький довів до потрібного Союза межи Німеччиною, Росією та Австрією. Коли би той союз був удержався, коли би дурноватий Вільгельм II-гий не хотів був бути мудрішій від свого учителя Бісмарка (котрого прогнав з канцлерства!) — не було би певно прийшло до тої страшної світової війни, а розвій культурний і економічний пішов би був иншим, мирним шляхом.

По нещаснім для обох держав: і Німеччини і Росії — закінченню світової війни прийшли вони до переконання, що тепер, особливо коли між них всадилася охота до авантур Польща, таки найзручніше буде ступити на давний шлях Фридриха Великого та Бісмарка і заключити новий союз. Я сказав „Росія", бож у культурнім світі ніхто Радянського Союзу не уважає за щось иншого, як лиш за давну Росію у радянській масці.

Досить, що в р. 1922 **в Рапальльо** заключено на велике диво цілого світа союз між обома тими державами, а то на основі як найдальше ідучої солідарности інтересів Німеччини та Рад. Союзу.

Такий договір міг однак стати тоді можливим лише тому, що власне тоді проголошено в Совітах новий курс економічної політики або так названий „**неп**". Автор „непу" **Ленін** розумів його яко поворот до індивідуалістичної господарки, передовсім рільничої, та яко обмеженне державного соціялізму лише до великого промислу.

Така система економічної політики давала Німцям надію **користної торговлі** з Росією, висилання до неї надвишки своїх технічних сил (всіляких інжинирів і т. ин.), одним словом: отвирала перед ними перспективу зреорганізовання Рад. Союзу на свій лад та зроблення з нього своєї не лиш величезної господарської резерви але і політично-мілітарної.

І цілий світ зрозумів рапальський договір в цей спосіб, та підняв тоді з цеї причини великий алярм.

Одначож від того часу (1922 р.) відносини між Німеччиною і побідними західніми державами змінилися і поправилися до цього степеня, що заключено льокарненські пакти, а також і справа воєнних репарацій (відшкодовань) зісталась у двох етапах, а то плянами Доса і Йонга, в цей спосіб полагоджена, що втратила всяке політичне, протинімецьке вістря.

У большевиків знову пішла політична еволюція в цьому напрямі, щоби **колективізацію приспішити** а „**неп" знести.** Це очевидно зробило **користну** торговлю Німеччини з Совітами неможливою, і стало неможливим, щоби Німці так розгаздувались у тім краю, як то вони собі плянували. І так крок за кроком рапальський договір тратив своє політично-господарське значіння для Німеччини.

Колиж взяти ще на увагу, що большевики цілком не застановили своєї комуністичної агітації в Німеччині, але противно, ще її навіть скріпили, то радше мусимо дивуватися, що неохота до дальшого побратимства з Радянським Союзом аж так пізно між Німцями проявилася.

Приняття пляну Йонга та знесення окупації надреньскої країни значить для Німеччини стільки, що знесенне послідних політичних наслідків війни. Вийшла цілком нова політична ситуація, з котрої виходить, що нема для Німеччини найменшого інтересу брататися з Радянським Союзом, з котрим вона не може провадити користної торговлі, з котрого ані економічно ані політично не може користати, але котрий цілком безличнo і явно веде в самій Німеччині свою бунтарську пропаганду.

З другої сторони повстають та дозрівають на Заході **нові** політичні **антагонізми** (противенство), а то один: **італійсько-француський**, а другий: **англійсько-американський.**

Вони отвирають перед Німеччиною нові перспективи, що вона знову стане визначним **фактором великої міжнародної політики**, так, що всілякі великі держави будуть коло неї запобігати та старатися перетягнути її на свій бік.

Супроти цього **союз з Радянщиною**, котрий Німцям властиво нічого не дає, крім хіба безперестанної небезпеки соціяльної революції, мусить **тратити для них всяку вартість.**

Ніхто отже це дивувати не може, що послідними часами множаться познаки великого **охолодження** взаїмних німецько-радянських відносин, а навіть прояви **явної ворожнечі.** Большевицька преса чимраз голосніше і частіше підносить вереск, що ось-то Німці відрікаються рапальського договору та доповняючих пунктів берлінських з 1925 р., що вони готуються стануть на чолі протибольшевицької коаліції, зложеної з ріжних держав, при моральній допомозі папи, а грошевій — американських капіталістів.

Поміщо є у тих большевицьких криках лише стільки правди, що відносини межи Німеччиною і Радянщиною ґрунтовно **попсувалися** та що впрочім відносини Радянщини з якою иншою державою на світі ні трохи не поправилися.

Положенне Радянщини є тепер таким, котре в дипльоматичній мові світа зветься "splendid isolation!"

Як звісно, радянський уряд відмовив перед двома місяцями віза на поворот до Москви кореспондентови „**Берлінер Тагеблят"-у, Шеферови.** Він занадто правдиво представляв в тім часописі відносини в Радянщині, а радянський уряд цього не любить. Шефер виїхав отже як кореспондент того часопису до Вашингтону, але перед своїм виїздом з Берліна написав ще свого рода **прощальне слово** до Совітів.

У нім каже Шефер цілком щиро й отверто, що всі совєтсько-німецькі договори, почавши від рапальського, втратили для Німеччини всяке реальне значіння від хвилі, коли знесено „НЕП". А таке слово дійсного знавця на цьому полі має в Німеччині величезне значінне.

Під враженнєм цеї статті внесла демократична фракція в німецькім парляменті інтерпеляцію до уряду в справі явного **втручування** московського комінтерну **до внутрішних справ німецьких**, а то через оголошенне відозви, що „**комуністичний** рух в Німеччині треба всіми силами **попирати** та **вибух соціяльної революції** в країну кожду за всяку ціну **приспішити".**

Рівночасно німецький міністер заграничних справ **д-р Курціус** зробив особисто дуже **серіозне представлення** совєтському послови в Берліні **Крестинському,** а як каже берлінська преса, то в тім представленню містилася дуже рішуча і поважна осторога. Говорять навіть про **ультимат,** який мав поставити Курціюс Крестинському та обіцяв, що „мусить піддати ґрунтовній ревізії основи, на котрих опираються зносини Німеччини з Радянщиною".

Річю певною є, що між иншим і та рішуча осторога причинилася взагалі до зміни настроїв і поглядів в большевицьким „ЦИК"-ті, що вплинуло і на зміну метод його поступовання.

Та всеж таки нема навіть і бесіди, щоби большевицько-німецькі відносини могли поправитися.

За винятком німецьких комуністів **усі партії** Німеччини **годяться** у цьому, що треба зробити **кінець мішанню большевиків у внутрішні німецькі відносини,** та що дальша большевицька пропаганда в Німеччині не сміє бути толерована.

Одначеж справа пропаганди — хоч і як важна — є лише одною з тих многих причин, що мусять довести до ґрунтової ревізії радянсько - німецьких відносин.

Німці так довго потребували большевиків, доки з одної сторони мали надію користати з „НЕП"-у, а з другої — сподівання, що большевики підуть війною на Польщу, а тоді ще й їм, Німцям, удасться вирвати на свою користь східні границі своєї держави.

Але через глупу внутрішну політику Радянщини — розбита всередині і розсварена, з салдатом — мужиком, що дрожить, щоби йому там дома не забрано ґрунту до совхозу — **така Радянщина** не представляє **ніякої воєнної** сили навіть супроти Польщі. І тому Німеччина „благую часть ізбра" і **волить** покуматися — хоч-би лиш на короткий час — з Польщею, котрій от хочби 20 тисяч фляшок шампана місячно продасть. А на Радянщині — поза пачкою що найвищих комісарів — хто собі може на шампан позволити?

У всякому разі — кому буде то буде, але куцому певно. Тим куцим є ми. Навіть як пани биються, то мужикам чуби тріщать, а щож доперва тоді, коли пани погодяться з собою?!

Але всеж таки, коли ті погоолоси справдяться і Німеччина за змогу увезти до Польщі кілька тисяч фляшок ренського вина більше і справді викидає зі своїх границь довголітних своїх союзників, борців за свободу свого народа — то це **підлота,** котру всесвітна історія певно не понехає записати огненними буквами на своїх скрижалях.

І не зашкодилоби, колиб наші американські організації **грімко запротестували** проти тої підлоти, та свої протести вислали телеграфічно на руки **німецького амбасадора** в Вашінгтоні.

Най Німці памятають, що їх дружба з Польщею скорше возьме в лоб, ніж вони самі сподіваються. А що по недалекім вже розпаді большевицького чудовища мусить повстати **самостійна,** хоч-би і не соборна покищо, **Україна — це є математичним певником, бо це вимога історії.**

А тоді ще прийде коза до воза!

Юрій Горовенко.

Д-р Остап Грицай.

НАТАЛЯ КОБРИНСЬКА.

В перше десятьліття її смерти (22. І. 1920—22. І. 1930).

(1)

„Що би то за силу мали Русини, коби всі разом трималися!..."
Н. Кобринська („Виборець").

1.

На сторінках нашої „Свободи" в ч. з дня 22. І. ц. р. довелось мені вичитати допис гром. Мих. Іванчука п. н. „Треба зорганізувати жіноцтво". З цього допису дізнався я між иншим про те, що переписчи членів товариства для молоді в Дітройті („Бойс Клоб оф Дітройт") виявлене 75% усього членства — польських хлопців, а Українців — пише автор — є теж багато, але записалося як Українці всього 47 хлопців. „Українських хлопців богато вступило в члени, але записувалися як Поляки. Декотрі навіть не знали якої вони народности (!), а тому вписані на лісту неідентифікованих". „Але — зазначує слушно гром. Іванчук — „не можна за це винувати дітей, що несвідомо звуть себе не-Українцями. Вина лежить на родичах, котрі не навчають дітей та посилають їх до польсько-католицької школи лише тому, що там „задармо вчать". І біда в тім, що українські матері не всі національно свідомі. Вони не дуже цікавляться читанням, не розкажуть дітям про їх віру та народність та ще й посилають своїх дітей до польської школи, роблячи з них Поляків..." Прикінці наш дописувач звертає увагу на потребу організувати наше жіноцтво, зазначуючи, що „коли наше жіноцтво буде зорганізоване, то певно Американці не будуть звати наших дітей польськими та всіми иншими".

Стільки наш дописувач про справу організації жіноцтва, вагу якої розуміємо гаразд мабуть усі.

Але одного тут, шановні читачі, не порозумієш так то легко, а саме того, що ще сьогодні треба в нас аж окремих закликів на те, щоб пригадувати українським матірям їх національний обовязок з погляду на власну національну свідомість та також свідомість їх дітей. Та що треба ще отвирати українським жінкам — і може не тільки в Дітройті — очі на те, що вони повинні організуватися, та що коли вони є нпр. членицями У. С. Н., то повинні ходити на збори та цікавитися громадською роботою взагалі. Гомінно шановні земляки, чогось ніяково стало мені після перечитання того допису гром. Іванчука, ще ніяковіше тому, що знайшовся він саме в числі „Свободи" з дня 22 січня ц. р. Далебі, земляки, засоромився я.

— Чогож то — спитаєте? Щож це за якась дата, щоб з її приводу в цім випадку соромитися?

Ну — проста річ:

Дня 22 січня минуло саме перших десять років від смерти нашої визначної письменниці, Наталі з Озаркевичів Кобринської, першої організаторки українського жіноцтва в Галичині. Десять років від її смерти, а сорок шість літ від перших починів її діяльности. Значить, це вже властиво пів століття минуло від того часу, як залунав в нас пропамятний клич Кобринської: **Організуймо жіноцтво!**

І чиж не годилосяб думати, що за такий довгий час її гарні й розумні твори розійшлися в тисячках примірників між нашим жіноцтвом? Що це наше жіноцтво, матері, жінки й дівчата, знають уже, ще починаючи з 80-тими роками тамтого століття, що їм треба організуватись у свідомі національні гуртки і в такому дусі виховувати і своїх дітей? Та що за такий довгий час і наша чоловіки помудріли настільки, щоб підходити до жінки як до рівноварітного собі друга життя і громадянської праці? Але такі факти, як ті, що на них указує допис з Дітройту, не доказують загального поширення жіночої національної свідомости в великих гуртах нашого жіноцтва, а з цим і красшого відношення чоловіків до жінок з цього погляду. І все це мов на перекір тому, що в нас уже пятьдесять років тому така дівчака і письменниця, як Наталя Кобринська, кликала жінок на шлях вільної визвольної праці і як провідниця на цьому шляхові є нам ще й сьогодні світлим прикладом ідейности та творчого почину. Так згадаймож хоч в роковини десятьліття її смерти про діяльність Кобринської дещо обширніше, а може цей спомин причиниться в нас до нового зацікавлення тими думками, що ними вона так дуже розбудила духа життєвої свідомости в нашого жіноцтва з епохою 80-тих років.

А слухайте й ви — жінки з Дітройту.

2.

Кобринська прийшла на світ дня 8 червня 1855 р. в селі Белелуї, пов. Снятин, в Галичині, де її батько, Іван Озаркевич, був священиком. Мати письменниці, Теофія, була з родини Окуневських, отже Наталя і по матері і по батькові нащадок роду добре відомого в нашім громадянськім житті в Галичині перед війною. Притім годиться зазначити ще й те, що і батько і дідо Кобринської пробували своїх сил в області літературної праці, перший як автор віршованих оповідань і проповідей, другий як працьовник на полі театрального мистецтва, де переробляв деякі відомі сценічні твори по потребам тодішнього галицько-українського театру. І чи вже там ті твори батьків Кобринської були меншої чи більшої вартости, то вони всетаки, хочби з огляду на нащу письменницю повинні бути сьогодня зібрані в цілости і доступні для кожного українського читача в відповідним критичним виданні. Але що вдієш, коли ми вже така славетна нація, що не тільки не маємо збірного видання творів батька й діда Кобринської, але і її твори — задля вичерпання старших поокремих видань — нині такі важко доступні, що треба розшукувати їх у приватних осіб! У Німців нпр. є одно видавництво, що називається "Neudrucke verschollener Literaturwerke" (нові видання призабутих літературних творів), і ви в цій бібліотеці знайдете нині гарненькі видання і найдрібніших і зовсім невідомих творів якихось там принагідних німецьких писаків з XVII. і XVIII. ст., що ними цікавиться — і то рідко — хіба спеціяліст. Але бачте, мудрий Німець шанує і зберігає для майбутнього кожну і найдрібнішу дробину роботи німецького духа; для нього і купецький німецький віршик з XVI. чи XVII віку це документ національної думки і творчости, і він ще й у XX. в. відшукає його і видасть книжечкою, і напише до неї вчену й чужинцеві цікаву передмову. Так у Німців, яких за це подивляє і ставляє на приклад усьому культурному світові і їх найбільший політичний противник, Француз, бо ось то недавно, в числі паризького журналу „Le Temps" (з 23. XII. 1929 р.) вичитав я в статті „Приятелі письменників" таке: „Коли зважити те все, що німецькі видавці роблять для поширення творів їх Шіллера чи Гете... то француський видавець, такий гордий на своїх поетів, має повну причину почувати себе упокореним таким некорисним для нього порівнанням". І це пише Француз тільки з приводу того, що є ще там невидані два чи три листи його Бомарше і Шатобріяна!

А в нас? Щож тоді нам приходиться почувати, коли порівнаємо себе з цього погляду з Німцями?

Ну, але вертаймо до Кобринської.

Вже маленьким дівчатком вона дуже полюбила книжки, читала залюбки оповідання Квітки-Основяненка та „Кобзаря" Шевченка, цікавилася тодішніми галицькими — нашими й польськими — журналами, прочитувала твори польської письменниці Клементини з Танських Гофманової, як і твори Елізи Оржешко, а притім припали їй теж до смаку і наукові твори фільософічного й соціяльного напряму.

(Дальше буде).

В суді стають за свідків якась дама і якийсь панок. Судця питає даму:

„Ви панна, чи замужна?"

Вона зітхає. Судця каже протоколянтови:

„Пишіть — панна".

Судця питає панка:

„Ви вільний, чи жонатий?

Він зітхає.

Судця до протоколянта:

„Пишіть... жонатий".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ ЦЕНЗУСУ.

Богато наших людей нарікає, що енумератори цензусу записують їх як Поляків, а не як Українців. Декотрі з енумераторів не питаються людей, яка їх матірна мова (What is your mother tongue), але самі вписують, що польська. Діється це з двох причин: По перше, деякі енумератори мало знають про Українців, а тримаються думки, що хто родився в Галичині, той є Поляком і записують його мову як польську, а по друге маємо богато енумераторів Поляків і вони дбають про своє.

Рада на це є та, щоби кождий кого зле записано доносив про це до Supervisor of Census в своїм дистрикті, а цей мусить записати справити.

Українці м. Ню Йорку нехай звертаються до Українського Демократичного Клюбу, 59 St. Marks Pl., N. Y. C., котрого урядники займуться справленням помилки.

Михайло Радик.

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

Зізнання дир. Дурдуківського.

Після однодневної перерви (в пятницю) розправа велася в суботу від 4-тої год. по пол. дня. З початку переслухувано студента, якого прізвища не можна було по радіо вловити. Він широко розказує про Союз Української Молоді (СУМ), як він творився, про його програму та ролю голови СУМ-ді Павлушкова.

Опісля зізнавав **підс. Дурдуківський.** Він був директором київської школи ім. Шевченка. З його зізнань виходить, що він був одним з основників і членом Президії СВУ. Дурдуківський зізнає з незвичайним достоїнством. Предсідник і прокуратори засипують підсудного градом питань, якими хочуть його скомпромітувати або осмішити. Ось одна з квітків. Дурдуківський доказує, що Україна аграрна країна і т. д. На те прок. Любченко говорить: так ви за волом і проти машини. Дурд. іронічно: так. Очевидно, що дотепи Любченка саля приймає вигуками.

Предсідник: В програмі СВУ стоїть, що західні держави належить знайомити з богацтвами України. Як це називається політично. Чи не запроданням України?

Дурдуківський: Ми допускали евентуально окупацію України на недовгий час. Ми вважали, що нам самим не вдасться визволитись зпід большевиків.

Предс.: А в чиїм імени ви це робили?

Дурд.: В імені громадян обєднанних в СВУ.

Пред.: А той плян був на вашу думку приємливий для українських селян і робітників?

Дурд.: Самособою.

Пред.: Які шляхи праці намічувала СВУ?

Дурд.: Закордонна і внутрішна робота. Закордонна експозитура СВУ мала завдання підготовити інтервенцію. Організація СВУ мала приготовити відповідні умови для інтервенції.

Пред.: В який спосіб?

Дурд.: Через агітацію на селах, використовуючи для цього всі моменти, між иншим при помочі автокефальної церкви. СВУ мало вживати всіх заходів, щоби довести до конфліктів населенця з радянською владою.

Прок. Любченко: А ви зізнали в слідстві, що на випадок війни було в пляні розтягнути внутрішний фронт. Як це розуміти?

Дурд.: Що треба вести агітацію серед війська, щоби воно не боролося.

Любч.: СВУ визнавала для своєї роботи шлях повстання, так?

Дурд.: Так.

Любч.: Як ви оцінювали склад персональний автокефальної церкви?

Дурд.: Я думав, що там є богато людей нерадянського напрямку, але не припускав, що їх аж так богато. Центр СВУ покладав великі надії на автокефальну церкву, але не такі великі, як це говориться в акті обвинувачення. Це вже переборщено.

Любч.: А як ви розцінювали автокефальну церкву?

Дурд.: Як один з головних осередків боротьби з радвладою.

Любч.: А як ви розцінювали те явище, що на чолі православної церкви стояв член Ц. К. УСДП. Володимир Чехівський?

Дурд.: Мені здавалося це дещо дивним. Але я розцінював Чехівського з двох боків. Походження з релігійної родини і духовна освіта витворили у нього елементи, які потягли його до праці в автокефальній церкві. А далі погляд, що автокефальна церква могла бути чинником в творенні самостійної України.

Любч.: Коли затверджувано статут СВУ, чи тоді поставлено питання про повстання в усю ширину?

Дурд.: Ні. Але воно було перерішене само собою у кожного члена СВУ.

Далі Любченко, цитуючи зізнання Товкача стверджує, що президія СВУ то був уряд майбутньої української держави, а Дурдиківський був призначений на міністра освіти.

Дурд.: Категорично протестую, немов я претендував на мін. освіти. Не хочу ображувати тов. Товкача, але його зізнання в тім випадку не відповідають дійсности.

Любч.: Д-р Черняхівський їздив з рамені СВУ за кордон, що він привіз звідтіля?

Дурд.: Черняхівський виїхав за кордон 1926 р. а вернув 1927 р. СВУ дала йому доручення поінформувати закордонну групу СВУ про все, що у нас діється і довідатися про працю за кордоном.

Черняхівський був в Німеччині і розмовляв з Дорошенком і Прокоповичем. Він поінформував нас про те, що великі держави прихильно ставляться до самостійної України. Щодо Андрія Лівицького думки були неоднакові. Але не було иншого виходу, як іменувати на місце Петлюри А. Лівицького, бо всі инші кандидати відмовлялися.

Любч.: Коли було засідання президії СВУ, то чи не дискутовано питання про зміну тактики?

Дурд.: Так, були на ту тему балачки. Між иншими Старицька-Черняхівська ставила питання, **чи нам взагалі потрібно УНР-івського центра, чи не краще зовсім його зліквідувати і замінити його иншим центром, яким являється президія СВУ.**

Любч.: Ви аргументували, що то національна романтика звела вас до СВУ, а як погодити вашу романтику з економічною програмою СВУ?

Дурд.: Наша програма є націоналістична і правильна.

Любч.: Отже ви хотіли зміни політичного і соціяльного устрою на Україні?

Дурд.: Очевидно так.

Любч.: А як ви гадаєте, та намічена СВУ програма зміни політичного і соціяльного ладу на Україні підходилаб українським робітникам та селянам?

Дурд.: Гадаю, що так. Але наша програма ніколи не була розроблена детально. В нас було діло одно: **боротьба з большевиками.**

Любч.: А чомуж так? Чому ви не намагалися дати масам реальну програму?

Дурд.: Бо маси можеб її у всіх деталях не зрозуміли.

Любч.: А як ви гадаєте? Якби ви так прийшли до звичайного дядька і сказали йому: валіть радянську владу, а ми як сядемо в міністерствах, то до вас повернуться всякі Грохольські, Сангушки й другі та почнуть у вас відбирати землю, яку вам дала революція. Чи дядько зрозумівби це?

Дурд.: Так.

Любч.: А якби ви так прийшли до робітника і сказали йому валити радянську владу, а якщо він це зробить то всі фабрики перейдуть в руки закордонних капіталістів. Гадаєте, що робітник зрозумів би вас?

Дурд.: Так.

Любч.: А цеж було у вас в програмі написано. Чи селянин зрозумів би таку програму?

Дурд.: Ми знали одно, що **селянин хоче мати власну землю.**

Любч.: Ви тоді думали, що український селянин чекає коли ви йому повернете Грохольського, якому він мусітиме сплачувати за землю.

Дурд.: Так. Ми думали, що заможний селянин на це чекає.

Любч.: Ага! Значить ви розраховували на заможного селянина.

Дурд.: Так. Ми уважали, що селянин повинен мати право мати власних 50 десятин землі.

Любч.: І за це ви боролися?

Дурд.: Так!

Любч.: Ви кажете, що боролись за вашу Україну. Цебто за пятьдесять десятин землі та за те, щоб фабрики віддати чужим капіталістам. Це мала бути ваша Україна?

Дурд.: Так.

Любч.: Одним словом: ви за вола і проти машини. — А тепер мене ще цікавить одно питання: протекторат ви це звязуєте з інтервенцією, а уважаєте як щось самостійне?

Дурд.: Ми гадали так, що протекторат це тимчасова окупація України на підставі обопільного порозуміння між урядом чужої держави та верхами України.

Любч.: Так варшавський договір ви відносите під протекторат?

Дурд.: Так.

Любч.: Але ви стояли за інтервенцію?

Дурд.: Так, в крайнім разі за інтервенцію.

Любч.: Я вас зрозумів. Інтервенція то тоді, коли приходять чужі сили, які з вами і балакати не хочуть.

Дурд.: Так.

Любч.: Скажіть, ви ніколи не запитували Ніковського, як він характеризує державну владу?

Дурд.: Ні.

Любч.: Ви заявляєте: я не погоджуюся з освітною політикою радянської влади.

Дурд.: Так.

Любч.: Ви проти інтернаціонального виховання, яке проводить радвлада?

Дурд.: Не зовсім так. Ми уважали, що треба убрати інтернаціональний зміст у національні форми.

Любч.: Про те ви говорили із студентами?

Дурд.: Не з усіма. А говорив з тими, що були на 3-тому і 4-тому курсі вищих шкіл.

Любч.: Ваша програма відповідає рамам радянської школи?

Любч.: Звичайно, ні!

(„Діло").

(Далі буде).

ROMAN PRYDATKEVITCZ'S CURRICULUM VITAE.

Roman Prydatkevitch, violinist-composer, was born in 1895 in the vicinity of Lemberg, at which time his father was a sculptor in an official capacity of the Austrian Empire. When four years of age he began the study of the violin. He received instruction from Prof. Eugene Perfetsky and also became enrolled as a pupil at the Academical Gymnasium at Lemberg. Later on, he studied at the Imperial Academy of Music in Vienna, with Prof. J. Stvertka. In 1916 he was accepted in the master class of Proff Ottocar Sevcik, and studied composition in the same Academy under Dr. Stoehr and Dr. J. Marx. During this period he also studied philosophy at the University of Vienna.

When the war broke in upon the young musician's career he served as First Lieutenant in the Imperial and Royal Austrian Cavalry. His social position and talent attracted the attention of influential Austrian officers and he was assigned to give recitals for the benefit of the War Relief of the Imperial Ministry of War in several important cities in the Austrian Alps. After hostilities ceased, he became instructor at the National Institute of Education and Ukrainian Theatrical Institute at Odessa, Ukraine, and gave recitals in Vienna, Lemberg, Tyrol, etc. He then studied violin in Berlin with Prof. Richard Hartzer for one and one-half years; composition with Prof. Walter Gmeindl, and philosophy and musical science at the Friedrich Wilhelm University.

Since 1923 Mr. Prydatkevich has taught in his own school of music in New York. In 1927-28 he studied composition with Reginald C. Morris at the Curtis Institute of Music in Philadelphia. March, 1929, marked Mr. Prydatkevich's appointmekt as a member of the faculty of the Zechwer-Hahn Philadelphia Musical Academy and the publication of three of his compositions, for violin and piano, by Edward Schuberth & Company of New York. These compositions have received very favorable criticism in the musical world.

As a man who has devoted his entire life to learning, and has acquired a broad education, combined with his innate talent and social tact, Mr. Prydatkevich is destined for success as an artist as well as a musical pedagogue. His students admire him and show their appreciation of his desire to aid them in their studies by working hard in cooperation with him. As a result, several of Mr. Prydatkevich's pupils received gratifying awards at the recent contests held by the New York Music Week Association.

J. K.

("Musical Courier," New York, N. Y.).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РОЗПРАВА, А НЕ СУД.

Нюйорські комуністичні лизуни, які тепер лижуть руки московського комуністичного дворянства на чолі з їх царем Сталіном, так розписалися в своїй ґазеті з приводу харківського процесу, що доводиться лише пошкодувати, що ті 45 українських діячів, яких судить Москва в Харкові, не попали перед суд „української" нюйорської комуністичної орґанізації, бо вже давно був би кінець їх моральним та фізичним мукам. Нюйорські московські підпанки так розписуються у своїй ґазетці, що нема й найменшого сумніву, що вони власними руками розстрілялиб українських патріотів, щоб лише прислужитися своїм московським хлібодавцям.

Даючи „відомости" про харківську розправу, вони прикрашують зізнання обвинувачених такими коментарями, що комуністична брехня аж у носі крутить. Особливо замітно, коли їм не подобається яка відповідь підсудного, то вони збувають її тим, що, мовляв, обвинувачений „відповідав на запитання суду". А що він відповідав та що його питали, то про те скоро наші Українці в Америці не довідаються, бо взагалі. поки червоні московські чекісти панують на Україні, годі довідатися правди, що там робиться.

Верещать комуністи, що дехто з обвинувачених походить зі священичого роду. Отце вони виставляють як найголовніше обвинувачення проти Єфремова, Чехівського та ще декого. Ніби то походження по народженню можна взагалі поставити комусь у вину. Та большевики це роблять для своїх ворогів і за це одно лише переслідують їх і навіть розстрілюють. То нічого, що Ленін був сином російського „дворянина", який за псів міняв своїх кріпаків та бив у морду кождого „хлопа", або різками до смерти забивав своїх „непокірних" слуг. Можливо, що й жорстокість Леніна була спадком його старого „дворянського" роду. Незмінний комуністичний міністер справ закордонних Чичерін також походить з дворян і довгі часи був блискучим царським ґвардейським офіцером, що цідив у морду своїм „кавалеристам" так, що зуби вилітали зі щелепів, а потім служив у царських посольствах. А великий комуністичний діяч Пятаков хіба не мав перед революцією пять власних цукроварень, в яких з поту й крови тисяч бідних українських робітників виварювалися міліони для його прожитку та для утримання в Києві роскішної палати?! Я міг би навести ще десятки імен таких „пролетарського" походження вождів комунізму, та не хочу часу забирати в читачів. А сам комуністичний бог, Маркс, хіба був робітником, хіба він не з огидою дивився на робітничу сорочку, а натомісць ходив усе своє життя в смокінгу, кайзер-році та з „моноклем" на одному оці?

Самі комуністи та їх підбрехачі й посіпаки знають, що з харківською розправою не так усе йде, як їм хотілосяб. Нема досить матеріялу, щоби навіть большевицькими способами оплюгавити „українських контр-революціонерів", а тому вони й хапаються за такі способи обчерненя жертв червоного терору, якими можна булоб бити й їх вождів, колиб способи комуністичної боротьби брати собі за примір. Кожен знає, що під жадною диктатурою нема справедливости й правильного суду. Там твориться лише жорстока розправа над своїми ворогами, лише та розправа прикривається певними формами суду про людське око, а на ділі робиться те, що наказує диктатура.

Що большевицькі посіпаки та блюдолизи не писалиб, як би комуністичні фанатики-парафіяне не розбивали свої лоби, бючи поклони перед Москвою, як би вони не пнялися оплюгавити українських діячів-патріотів, як би вони не старалися деморалізувати українські національні ряди, їм ніхто не повірить. Навіть Москва не вірить, бо вона знає, що поки вона комуністична, їй бють чолом ті, що називають себе комуністами; а коли вона стане монархічна, то ті самі назвуть себе монархістами й знову будуть низенько бити чолом перед „царем батюшкою", щоби тільки хоч крихітка впала до них з його царського столу.

Українських діячів може судити й висловлювати про них свою опінію лише український свобідний нарід. Свою волю, думки й бажання може виявити нарід лише тоді, коли він живе в своїй власній самостійній і демократичній державі. Тому всі ті, хто бореться за таку державу, є приятелями всього українського народу, приятелями й спільниками українських трудових мас, а хто підпирає чужу окупацію на українських землях, той є завзятим і лютим ворогом нашого народу.

В. Дроботій,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член 77 відділу У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з каси запомогової в сумі $50.00, котрі стали мені в великій пригоді. Я вже довший час не працюю і не знаю, коли буду могти піти до роботи.

Браття Українці, вписуйтеся в члени У. Н. Союза, бо це найбільша й найсправедливіша організація, яка виплачує своїм членам все на час і помагає в нещастю!

Михайло Йоган,
член 77 від. У. Н. Союза
в Йорквіл, О.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Союзовці на Рідний Край.

Бр. св. Андрія Первозванного, від. 66 У. Н. Союза, переслало до Обеднання народний податок за рік 1929 в сумі $57, призначений на допомогу старому краєви, а то: $25 на боевий фонд; $16 для українських інвалідів і $16 на Рідну Школу.

Зложили по $2: В. Дичко, В. Буґера, І. Бабінець, П. Ґарко, І. Колодій; по $1: І. Лазорчик, Д. Павлик, І. Павлик, Д. Шумелда, В. Ґлют, Л. Фединяк, Н. Фединяк, П. Зятик, Д. Биндас, А. Дубас, Т. Дубас, І. Дубас, Т. Гнат, Я. Цомпель, М. Стирка, Т. Маюк, В. Босий, О. Гснак, П. Титус, Н. Данилик, Ф. Малищак, П. Пелешак, Т. Биндас, І. Сачуна, Н. Біщак, О. Наконечний, Ю. Кальброн, К. Верескля, Т. Лазорчик, Ф. Стефанів, І. Гнатяк, С. Сеньчак, М. Гандзюк, Д. Курник, І. Буґера, П. Кріль, А. Стельма, А також члени Бр. св. Андрія ухвалили виасигнувати з братської каси $10.

Л. Фединяк.

—o—

САВТ БРУКЛИН, Н. Й.

На Рідний Край.

На рідний край щедрували: Марія Рибка, Розалія Дибак, Катерина Крупа, Анастазія Вепрук. Заколядували $75.

З вечерка, влаштованого комітетом, до якого ввійшли: Леон Дибак, Петро Рибка і Максим Рибак, прийшло $27.

Разом вислано до Обеднання $102 і призначено $100 на Дім Інвалідів, а $2 на Рідну Школу.

Коляду зложили: по $2: Розалія Кукоцька, Г. Пилипяк, Я. Либа, П. Кучер, Я. Данилчак, п-ні Лис, М. Рибак, Марія Януш, А. Крохмальний, А. Роговець, М. Бризден, Б. Михалкевич, Л. Дибак, П. Рибка, П. Кондратюк, Олена Вальорна, С. Музика, Катер. Леховіт; Анастазія Олекшук $1.50; по $1: С. Крупа, М. Дзюрка, Г. Рибак, М. Блущак, Г. Кутний, Р. Либа, Ф. Янович, О. Диркач, п-ні Яворська, гром. Ґалан, І. Рибка, Д. Пидипяк, Ф. Семеник, П. Кіндрат, П. Друбінський, Анна Сеник, Ф. Бирнацький, О. Випрук, Я. Василишин, М. Бобку, М. Польний, Анна Фікташ, С. Балич, Текля Раніцька, Анна Яворська, П. Саґан, В. Мисик, п-ні Моґол, гр. Дзялсон, гр. Тарузін, Марія Бабохівська, Г. Прокопович, С. Купчак, Т. Пиріжак; по 50 ц.: М. Чернюк, І. Босий.

Хто ще не жертвував, проситься зложити жертву на Рідну Школу, бо колекта ще не скінчена.

—o—

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член Товариства Запорожська Січ, від. 283 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза, за уділення мені допомоги в сумі $75.00 з фонду допомогового, які мені стали у великій пригоді, бо я пролежав довго в шпиталі.

Взиваю всіх Українців, які ще не є членами У. Н. Союза, щоби вони вступали в ряди славної й могутньої організації УНС разом зі своїми жінками й дітьми. Тільки зорганізований нарід творить силу, а де сила, там ворог уступає.

Стефан Батько,
Оборн, Н. Й.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться у второк, 15-го квітня с. р., точно в годині 8-мій вечером, в гали під ч. 72 Моріс ул. Члени, котрі ще не звернули своїх переступних листів, мусять се зробити сего місяця, в противнім случаю стратять членство в Укр. Нар. Союзі. Проситься всіх членів Клюбу конче прибути на сі збори. — П. Дубовецький, предс.; Д. Мадай, кас.; Г. Ґелета і І. Щур, секретарі.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів, що з причини Воскресення Христового квартальний мітінг відбудеться скорше, то є у второк, 15 квітня, в годині 7.30 вечером, в гали де звичайно. Обовязково кождий член має прибути в означенім часі, бо маємо важні справи до вирішення. Уряд і контр. комісія здадуть звіт касовий за І-ий квартал. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости на сім мітінгу, бо в противнім разі будуть суспендовані. На мітінгу будесь принимати нових членів без вступного. Не явившийся на сім мітінгу член буде караний після ухвали. — Іван Дорофей, предс.; А. Іванів, секр.

ГІЛБЕРТС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє, що звичайний мітінг відбудесь в середу, 16 квітня, в годині 6-ій вечером, в гали Мих. Негребецького, 84 Норт Рівер ул., тому, що 20 квітня припадає Великдень. Проситься всіх членів прибути на час. — Теодор Катулька, предс.; Йосиф Кривий, секр.

Подорожний питає Гуцула в горах:

— Коли у вас тут сходить сонце?

Гуцул:

— Що ранку, любий пане.